

ОСОБА І ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО У СУЧАСНИХ ДИСКУРСАХ

ОПИС КУРСУ

Навчальна дисципліна «Особа та громадянське суспільство у сучасних дискурсах» є навчальною дисципліною гуманітарного профілю, інтегральним курсом про людину та суспільство, що пояснює повсякдення, політичні, культурні процеси, які відбуваються в українському суспільстві крізь призму вітчизняного та світового історичного досвіду, набутків соціально-історичної антропології, сучасного дискурсу щодо основних явищ суспільного розвитку. Дисципліна також спрямована на розкриття механізмів демократії, формування та функціонування громадянського суспільства, співвідносин громадянина та держави, особи та влади, особи та суспільства, місця особистості у політичних, культурних, гендерних, виробничих процесах, розкриває питання культури, співвідносин культури, етики, моралі, соціального та біологічного.

Для студента кожної з спеціальностей, крім розвитку знань про соціальну взаємодію, розвиток демократії та громадянського суспільства, соціальної держави, історію міжнародних відносин, навчальна дисципліна вкрай важлива з огляду на формування загальноуніверситетського кола спілкування та корпоративної атмосфери, а також Soft skills, які надзвичайно важливі для особистого та кар'єрного зростання: вміння презентувати та виступати публічно, вміння переконувати, вміння розповідати та активно слухати, працювати в команді, критично мислити та інших, а також розвитку емоційного інтелекту.

ВИМОГИ

- наявність знань на базовому рівні з всесвітньої історії та історії України, географії, правознавства, розвитку людини та суспільства (з курсів «Біологія», «Людина і світ»).
- вміння читати та аналізувати інформацію, працювати на базовому рівні з пакетом програм Microsoft Office, платформою дистанційного навчання Moodle;
- наявність корпоративного облікового запису @mipolytech.education, Microsoft Teams, Word, Power Point, Excel.
- наявність особистого логіну та паролю в Moodle (для отримання або поновлення слід звернутися до куратора групи або відповідальної особи на факультеті).

ФОМІН Андрій

A.V.Fomin@mipolytech.education
кандидат історичних наук, доцент, доцент
кафедри мовних та гуманітарних дисциплін

mip metinvest
polytechnic

Освітній рівень

Бакалавр

Кількість
кредитів

4,0

Назва кафедри,
яка пропонує
дисципліну

Мовних та
гуманітарних
дисциплін

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

- володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду на рівні, необхідному для професійної діяльності;
- вміти використовувати у виробничій і соціальній діяльності фундаментальні поняття і категорії суспільствознавства та державотворення для обґрунтування власних світоглядних позицій з урахуванням історичних особливостей формування сучасних уявлень про соціально-політичні явища та етичні системи і цінності;
- аналізувати питання суспільних явищ та цінностей України в їх діалектичному взаємозв'язку з історією, культурою, правом; знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; розуміти принципи європейської демократії та поваги до прав громадян, враховувати їх при прийнятті рішень;
- відтворювати моральні, культурні цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, в т.ч. відповідати за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб в зазначених аспектах;
- вміти враховувати соціальні, в т.ч. правові й етичні, аспекти та інші нетехнічні обмеження під час формування рішень з професійних питань, оцінювати соціальні наслідки функціонування організації та професійної, в т.ч. інженерної, діяльності;
- асоціювати себе як члена громадянського суспільства, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу, розуміти та демонструвати належну соціальну поведінку, демонструвати розуміння відповідальності та обов'язків щодо дотримання кодексу професійної етики; брати на себе етичну, правову та соціальну відповідальність;
- вільно спілкуватися з професійних соціальних та етичних проблем державною мовою усно і письмово, використовувати іноземні джерела інформації, будувати комунікаційну стратегію та аргументувати свою позицію з дискусійних питань;
- демонструвати готовність до навчання з високим рівнем автономності, в т.ч. на основі вміння здійснювати пошук літератури, консультуватися і критично використовувати наукові бази даних та інші відповідні джерела інформації;
- демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення; демонструвати здатність діяти свідомо на основі етичних принципів (в т.ч. неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності), цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.
- розуміти принципи соціальної держави та сприяти їх реалізації у професійній діяльності;
- сприяти розвитку лідерських якостей та їх прояву у професійній сфері;
- знати основні етапи виборчого процесу та специфіку реалізації виборчого права.

ТЕМАТИКА

Вступ до навчальної дисципліни «Особа та громадянське суспільство у сучасних дискурсах».
 Людина та суспільство. Влада. Людина та держава.
 Історія держави та громадянського суспільства. Демократія.
 Політичні партії. Еліти. Лідерство. Вибори. Референдум.
 Історичний досвід формування соціальної держави.
 Історична демографія та історико-гендерні дослідження. Досвід боротьби з дискримінацією
 Культура, етика, мораль в історичному контексті.
 Емоційний інтелект. Конфліктогенність та конфлікти у соціальному та історичному вимірах.
 Реалполітік та історичний дискурс.

ОРГАНІЗАЦІЯ КУРСУ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- Освітній процес будується як комбінація лекцій та самостійного вивчення навчального матеріалу на платформі Moodle – з одного боку, та проблемно орієнтованих семінарських і практичних занять – з іншого.
  - Відвідування лекційних занять є бажаним, однак не обов'язковим.
  - Семінарські і практичні заняття передбачають розгляд питань, що містяться у плані, поданого до кожної теми, а також проблемних ситуацій, реальних кейсів, обговорення дискусійних моментів особистісних відносин, суспільного розвитку, міжнародного протистояння з застосуванням елементів командної та групової роботи.
  - Форми поточного контролю знань передбачають поєднання усних відповідей та інших форм роботи безпосередньо на практичних/семінарських заняттях, виконання завдань у системі дистанційного навчання «Moodle», тестів, індивідуальних завдань у формі есе, виконання модульних контрольних робіт.
  - Від здобувачів вищої освіти потребується виконати індивідуальні завдання та модульні контрольні роботи у терміни, встановлені у розділі «Розподіл балів за контрольними точками та графік їх виконання» та розкладом, визначеним деканами факультетів.
  - Вітається створення тез доповідей на наукові конференції, наукових статей у співавторстві з викладачем, інші вияви креативності та командної роботи.
  - З урахуванням поточної безпекової ситуації від учасників освітнього процесу очікується відповідне реагування на сигнал «Повітряна тривога», вони мають подбати передусім про збереження власного здоров'я та життя. Санкції за залишення заняття або неявку на заняття, враховуючи військовий стан, не застосовуються.
  - Опціонально доступні індивідуальні та групові консультації. З викладачем можна зв'язатися через електронну пошту, в чаті або в персональній розмові в MS Teams.
  - Підсумковий контроль з навчальної дисципліни – залік, оцінка за який формується як сума балів за всі види навчальних активностей, але не може перевищувати сто балів.
- Мова освітнього процесу:** українська, англійська (окремі джерела літератури, довідкова, нормативна, мультимедійна та інша інформація).

ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ

У варіанті 17 тижнів

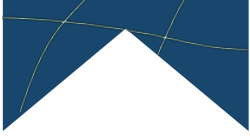
Види контр. точок	Тижні																	Всього
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Робота на практичних заняттях	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4		64
Складання індивідуальних завдань							8									8		16
Модульні контрольні роботи								10									10	20
Всього	58							42							100			

У варіанті 18 тижнів

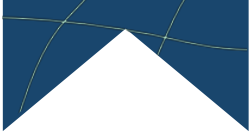
Види контр. точок	Тижні																		Всього
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
Робота на семінарських/ практичних заняттях/ завдання до тем в мудл/ тести	4	4	4	4		4	4		3	4	4	2	4	4		4		4	50
Виконання індивідуальних завдань/ наукової роботи							5										5		10
Модульні контрольні роботи								20										20	40
Всього	49									51									100

Зміст та вимоги до контрольних точок

Назва контрольної точки	Опис контрольної точки, порядок її проходження та отримання балів
Робота на практичних заняттях/ семінарських заняттях	<p>Оцінка за роботу на практичному (семінарському) занятті оголошується наприкінці заняття і може бути оскаржена одразу ж. Мах 4 бали:</p> <p>Один бал – здобувач вищої освіти називає одну-дві події, дати, постаті чи об'єкти, що характеризують процеси або явища; вибирає правильний варіант відповіді на рівні «так-ні».</p> <p>Два бали – здобувач вищої освіти називає декілька подій, дат, постатей або об'єктів, що характеризують процеси та явища; має загальне уявлення про сутність процесів з теми, що розглядається. Або відповідає, користуючись електронними засобами.</p> <p>Три бали – здобувач вищої освіти самостійно відтворює фактичний матеріал з питань теми, дає стислу характеристику процесам; користується документальними джерелами інформації, дає порівняльну характеристику явищ, формулює нескладні висновки</p> <p>Чотири бали – здобувач вищої освіти вільно оперує навчальним матеріалом, узагальнює факти, самостійно встановлює причинно-</p>

	наслідкові зв'язки, формулює висновки, обґрунтовуючи їх конкретними фактами, використовує та аналізує зміст додаткових джерел.
Тестові завдання	Тестові завдання з тем являють собою тести множинного вибору з однією вірною відповіддю. Оцінка за завдання формується автоматично системою Moodle.
Завдання до тем з практичних/ семінарських занять у Moodle	Один бал – здобувач вищої освіти стисло та частково надає відповідь на питання, що містяться у плані заняття. Два бали – здобувач вищої освіти стисло та правильно надає відповідь на питання, що містяться у плані заняття. Три бали – здобувач вищої освіти повно відтворює фактичний матеріал з питань теми, дає характеристику процесам; користується документальними джерелами інформації, формулює висновки. Чотири бали – здобувач вищої освіти вільно оперує фактичним матеріалом, узагальнює факти, самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки, вдається до історичних паралелей та порівнянь при аналізі питань, формулює висновки, обґрунтовуючи їх конкретними фактами, використовує та аналізує зміст додаткових джерел.
Виконання індивідуальних завдань	Індивідуальні завдання являють собою творчі роботи у вигляді міні-есе. Есе має являти собою, передусім, роздуми, приклади, висновки з обраної теми, засновані на науковій літературі. Стандартний обсяг есе становить 3 - 5 сторінок (максимум) формату А4, шрифт - Arial, розмір шрифту - 14, міжрядковий інтервал - 1,5, абзацний відступ - 1,25 см. За окремим погодженням з викладачем тематики та підготовчого етапу дослідження також можуть бути представлені наукові роботи у вигляді тез, статей-доповідей на наукові конференції різних рівнів, а також статті до наукових видань у співавторстві з викладачем. Кількість передбачених навчальними планами спеціальностей індивідуальних завдань у семестрі – два. Теми індивідуальних завдань здобувача вищої освіти не можуть співпадати та обираються із запропонованого переліку, який оголошується на початку змістовного модуля. Максимальна оцінка за індивідуальне заняття - 8 балів: Один – два бали – здобувач вищої освіти, за допомогою компіляції джерел, в цілому висвітлює тему індивідуального завдання. Три – чотири бали – здобувач вищої освіти, використовуючи компіляцію джерел, та додаючи власні приклади, повно висвітлює тему індивідуального завдання, надає короткі висновки. Максимальна кількість балів – здобувач самостійно осмислює тему індивідуального завдання, наводить значну кількість прикладів, в тому числі особистих, проводить порівняння та паралелі, формулює висновки та обґрунтовує їх.
Модульні контрольні роботи	Модульна контрольна робота виконуються у системі Moodle під час останнього практичного заняття змістовного модуля. Завдання містить обмеження за часом виконання. В разі неявки або неможливості виконання, допускається відкриття виконання роботи, за погодженням з викладачем в інший час асинхронно. Кожна модульна контрольна робота включає тестові завдання з матеріалу модуля. Тестові завдання являють собою тести множинного вибору з однією вірною відповіддю. Оцінка з модульного контролю формується автоматично у системі Moodle. Перший модульний

	контроль містить можливість другої спроби перескладання. Другий модульний контроль є підсумковим. Після його проведення формується підсумкова оцінка за заліком з навчальної дисципліни. Перескладання відбувається за графіком навчального процесу, та розкладом, що затверджується деканом факультету.
--	--

Додаткові зауваження:

- студент може оскаржити отримані оцінки в порядку, передбаченому Положенням про організацію освітнього процесу ([Нормативні документи : Polytechnic \(metinvest.university\)](#)) та Положенням про політику та процедури врегулювання конфліктних ситуацій ([Академічні політики : Polytechnic \(metinvest.university\)](#))
- оцінки, отримані за роботу на практичних заняттях не можуть бути відпрацьовані або покращені, окрім процедури оскарження, оцінки за інші види поточного контролю можуть бути покращені за індивідуальною домовленістю з викладачем;
- викладач не має права знижувати оцінку за індивідуальне завдання або модульну контрольну роботу, якщо вони не були складені вчасно, однак в разі, якщо така робота була оцінена пізніше, ніж момент завершення теоретичного навчання у семестрі, то відповідна оцінка не враховується у рейтингу здобувачів освіти.

Форма підсумкового контролю. Порядок визначення підсумкової оцінки

Варіант вивчення як обов'язкової дисципліни	
Форма підсумкового контролю	Залік, тобто підсумкова оцінка вставляється як сума оцінок поточного контролю без проведення додаткових контрольних заходів, Якщо сума оцінок за поточний контроль за семестр становить менше 60 балів, необхідно відпрацювати відповідні види контролю поточної успішності до звершення теоретичного навчання
Порядок визначення підсумкової оцінки	<ul style="list-style-type: none"> - якщо протягом семестру за результатами поточного контролю здобувач освіти набрав менше 60 балів, то під час екзаменаційної сесії йому надається змога отримати/покращити власний результат з усіх видів поточного контролю, крім активності на навчальних заняттях; - в разі, якщо протягом семестру за результатами поточного контролю або в процесі покращення власних результатів здобувач освіти набрав більше 60 балів, йому виставляється фактична сума балів і оцінка «залік», в іншому випадку – «незалік».

Відповідність між прийнятими в університеті шкалами оцінки наведена в таблиці

Бальна шкала	Рівні	Характеристика	Традиційні шкали	
			Іспит	Залік
90-100	A	Студент демонструє видатний рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни, що засвідчують його безумовну готовність до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом	Відмінно	Залік
82-89	B	Студент виявляє вищий за середній рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом, в його знаннях або діях присутні незначні помилки	Добре	
75-81	C	Студент виявляє середній рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання		

		та/або професійної діяльності за фахом, в його знаннях або діях присутні деякі значущі помилки		
67-74	D	Студент виявляє задовільний рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом, в його знаннях або діях наявні суттєві помилки	Задовільно	
60-66	E	Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати вивчення навчальної дисципліни		
35-59	FX	Низка запланованих результатів навчання не досягнуті. Рівень наявних результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом	Незадовільно	Незалік
0-34	F	Результати навчання відсутні або критично низькі		

ОСОБЛИВІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

– В разі, якщо дисципліна є обов'язковою для здобувача освіти, і він засвоїв повністю або частково відповідні програмні результати навчання під час отримання освіти на попередніх або такому ж рівні (дисципліни «Історія України», «Політологія», «Соціологія», «Етика та естетика», «Соціальна психологія», «Соціально-історична антропологія/ Соціальна антропологія», «Культурологія» та ін.), то кредити та оцінка з дисципліни може бути перерахована в порядку, передбаченому Положенням про організацію освітнього процесу ([Нормативні документи : Polytechnic \(metinvest.university\)](#)). Консультацію з даного питання можна отримати у викладача, куратора або гаранта освітньої програми, завідувача кафедри, за якою закріплено цю дисципліну;

– В разі, якщо здобувач освіти хотів би самостійно вивчити певні курси з проблематики «Особи і громадянського суспільства у сучасному дискурсі» (наприклад, Coursera, UdeMy або інших платформ, в т.ч. платформ відкритих курсів вітчизняних та/або закордонних університетів), то 1) доцільно звернутися до списку рекомендованих вебресурсів або проконсультуватися з викладачем на предмет релевантності самостійно знайденого освітнього ресурсу програмі дисципліни; 2) в разі успішності опанування такого курсу, яке підтверджується сертифікатом або іншим способом, такому здобувачу у порядку, визначеному Положенням про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті [Нормативні документи : Polytechnic \(metinvest.university\)](#), такі результати можуть бути зараховані замість оцінки з певного виду поточного контролю;

– В разі, якщо здобувач освіти реалізував певний вид наукової роботи (тези, стаття, результативна участь у студентській олімпіаді тощо), то у порядку, визначеному Положенням про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті [Нормативні документи : Polytechnic \(metinvest.university\)](#), такі результати можуть бути зараховані замість оцінки з певного виду поточного або навіть підсумкового контролю; консультацію з питань визнання результатів неформальної та інформальної освіти можна отримати в уповноваженої особи від кафедри, яка викладає дисципліну; перелік таких осіб можна знайти за посиланням [Студентам : Polytechnic \(metinvest.university\)](#)

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

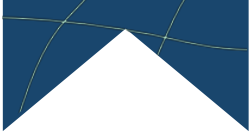
- 1 Алексєєв В. М. Взаємовідносини держави та суспільства : навчальний посібник. Дніпро : ГРАНІ, 2019. 172 с.
- 2 Борисова О.В. Соціальна антропологія: підручник для закладів вищої освіти. Вид. 2-ге, випр. і доп. Київ : Кондор, 2021. 416 с.
- 3 Демократія: від теорії до практики : підручник / Б. Грір та ін. Київ : ТОВ «Гнозіс», 2018. 284 с.
- 4 Вегеш М. Геополітика в постатях і термінах : підручник. Ужгород : Гельветика, 2020. 786 с.
- 5 Історія України: суспільство, культура, державність : навч. посіб. / П. В. Вербицька та ін. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. 268 с.
- 6 Гелей С. Д., Рутар С. М. Політологія : навч. посіб. 8-ме вид. Київ : Центр навчальної літератури, 2019, 348 с.
- 7 Зінкевич Р. Д. Історія державності та культури України : навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2020. 240 с.
- 8 Соціологія : навчальний посібник. Київ : Дакор, 2020. 210 с.
- 9 Шевченко О. О. Взаємодія суспільства та влади : конспект лекцій. Київ. 2018. 47 с.
- 10 Zaporozhchenko Yu., Kolesnykov K., Tatarenko H., Fomin A., Zuieva O. Features of understanding social relations in modern law: theoretical, administrative, civil legal regulation. *CUESTIONES POLÍTICAS*. 2023. Vol. 41, № 76. С. 347-355. DOI: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4176.19>.
- 11 Zaporozhchenko Yu., Tatarenko H., Fomin A., Mezeria O., Antonenko M. Historical and legal characteristics of main scientific concepts of origin of the State. *CUESTIONES POLÍTICAS*. 2023. Vol. 41, № 79. С. 244-252. DOI: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4179.16>.
- 12 Громадянське суспільство та правова держава: виклики сьогодення : монографія / за заг. ред. О.О. Кота, А.Б. Гриняка, Л.Ф. Купіної, В.І. Шакуна. Київ : Алерта, 2023. 304 с. URL: <https://lawmaking.academy/wp-content/uploads/Gromadyanske-suspilstvo-1.pdf>.

АКАДЕМІЧНІ ПОЛІТИКИ

Як член спільноти Технічного університету «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА» Ви маєте дотримуватися певних стандартів та академічної політики:

– **Академічна недоброчесність** вигляді академічного плагиату; фабрикації; фальсифікації; списування обману; хабарництва; необ'єктивного оцінювання; надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання; впливу у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання – прямо заборонено (докладніше про це – у Положенні про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників ТОВ ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА»); і в разі виявлення – **відповідний захід контролю (контрольну точку) буде оцінено в 0 балів за з наступним повідомленням декану факультету та голові комісії з академічної доброчесності Університету.**

– В разі випадку надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання; впливу у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання студент

може оскаржити процедури оцінювання за процедурами, передбаченими Положенням про організацію освітнього процесу (розділ 10).

– Матеріали в рамках курсу, захищені авторським правом, можуть бути використані лише тільки здобувачами освіти, яким призначено даний курс і для цілей, пов'язаних з цим курсом і не можуть поширюватися.

– Спілкування з однокурсниками та викладачем має бути професійним та ввічливим.

– Очікується, що Ви перевірятимете всі Ваші письмові повідомлення, включаючи поштові повідомлення та повідомлення у MS Teams на коректність змісту та мови.

– Використання ШІ не заборонене, разом з тим, воно має здійснюватися відповідально і з урахуванням «живих» політик щодо використання ШІ в Університеті: студент відповідає за повноту, вірогідність інформації, яка була згенерована/знайдена з використанням великих мовних моделей, здатний ідентифікувати у відповіді, яка частина інформації отримана з використанням технологій ШІ, а що є його власним здобутком/позицією.

– Університет прагне підтримувати середовище, вільне від дискримінації або дискримінаційних домагань, спрямованих на будь-яку людину або групу в межах своєї спільноти - здобувачів освіти, співробітників або відвідувачів.

Докладніше про академічні політики стосовно етичності поведінки, академічної доброчесності та протидію булінгу можна дізнатися за посиланням: [Академічні політики - Polytechnic \(metinvest.university\)](https://metinvest.university)